

8 Επανεγγράφοντας τη διδακτική της ορολογίας της αγγλικής γλώσσας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών

Νικολιδάκης Συμεών, Τσάνταλη Καλλιόπη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία μας εξετάζεται η σύνδεση των Νέων Τεχνολογιών με τη διδασκαλία της ορολογίας στη Αγγλική Γλώσσα και την απόδοσή της με τους αντίστοιχους Ελληνικούς όρους. Αναγνωρίζοντας ότι η Αγγλική είναι γλώσσα επικοινωνίας σε παγκόσμιο επίπεδο, θεωρούμε ότι οι εκπαιδευόμενοι όλων των βαθμίδων θα πρέπει να κατανοήσουν τη λειτουργικότητα και τη δομή της. Με βάση αυτή την προοπτική προτείνουμε ένα μοντέλο διδακτικής της Αγγλικής Γλώσσας και ορολογίας με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών, ώστε να είναι πληρέστερη η κατανόηση των επικοινωνιακών διαύλων χρήσης και αξιοποίησης της γλώσσας και ταυτόχρονα να εναρμονιστεί η διδασκαλία με τα νέα εργαλεία προσέγγισης της γνώσης. Οι Νέες Τεχνολογίες, ως μέσο επικοινωνίας, αξιοποιούνται ευρύτατα από το νεανικό κοινό, που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένο με τις στρατηγικές και μεθόδους αναζήτησης υλικού, παρουσίασης και αξιοποίησής του. Ειδικότερα, στη διδακτική της ορολογίας και της απόδοσης των όρων στη μητρική τους γλώσσα αξιοποιούνται υλικά που υπάρχουν διαθέσιμα, όπως λεξικά, κείμενα από έντυπα και γενικότερα επικοινωνιακός λόγος, που αντιστοιχεί σε διαφορετικά μορφωτικά και επαγγελματικά πεδία. Η χρήση των Νέων τεχνολογιών αναμορφώνει το συγκεκριμένο γνωστικό τομέα και εμπλουτίζει τις θεματικές ενότητες με πολλαπλό, διαθέσιμο εύχρηστο υλικό, που κάνει ενδιαφέρουσα τη διδασκαλία και ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η κατανόηση από τους εκπαιδευόμενους μιας πολυσύνθετης διαδικασίας. Οι Νέες Τεχνολογίες, λοιπόν δημιουργούν μια δυναμική προσέγγιση της διδακτικής της ορολογίας, ώστε σε περιορισμένο χρονικό διάστημα να επιτυγχάνεται καταιγισμός πληροφοριών, που εύκολα κατηγοριοποιούνται, επιτυγχάνοντας τη μέγιστη απόδοση αξιοποίησης και αφομοίωσης από τους εκπαιδευόμενους. Συνοψίζοντας, οι Νέες Τεχνολογίες δημιουργούν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον ενδιαφέροντος για τους εκπαιδευόμενους, παρέχουν γνώσεις από διαφορετικά πεδία, που τελικά ενοποιούνται στο γνωστικό αντικείμενο της ορολογίας και δημιουργούν προϋποθέσεις δημιουργικής αφομοίωσης. Επιπλέον, αναβαθμίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού, καθώς από μια παθητική διδασκαλία μεταβαίνουμε σε μια διαδραστική συμμετοχική δράση εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτικού, όπου αναδεικνύεται η έρευνα ως ουσιαστική διαδικασία εξοικείωσης με τη γνώση.

Re-writing the teaching of English terminology through the use of new technologies

Nikolidakis Symeon, Tsantali Calliope

ABSTRACT

The association of New Technologies with the teaching of terminology in English and its rendering with the corresponding Greek terms are studied in the present paper. Assuming English as a language of global communication, trainees of all grades are expected to understand its structure and functionality. In this respect, the teaching of English language and terminology through the use of New Technologies

is suggested so that the full comprehension of communication channels in using and utilizing the language is achieved, while the instruction is attuned to the new tools conducive to approaching knowledge. New Technologies, as a means of communication, are broadly utilized by young people being particularly familiarized with strategies and methods of seeking material, its presentation and utilization. More specifically, available materials such as dictionaries, printed texts and, more generally, communicative discourse corresponding to various educational and professional fields are utilized to teach terminology and render terms in their mother tongue. The specific cognitive domain is reformed by the use of New Technologies and modules are enriched by multiple, available ease-to-use materials conducive to making instruction interesting while the comprehension of a complex procedure is simultaneously achieved by the students. Thus, New Technologies generate a dynamic approach of teaching terminology so that in limited time an information-storming is attained, easily classified, while its utilization and assimilation by the students is enormously achieved. To sum up, New Technologies create an interesting educational environment for students, provide knowledge from various domains which are eventually unified in the specialization-related terminology and create prerequisites necessary for creative assimilation. Furthermore, the teacher's role is upgraded as there is a shift from passive instruction to an interactive participatory action between students and teacher in which research is elevated as an essential procedure of familiarizing with knowledge.

0 Εισαγωγή

Η συμβολή των νέων τεχνολογιών στη διδακτική της ορολογίας αποτελεί καίριο σημείο ενδιαφέροντος. Αναλυτικότερα, μέσω των νέων τεχνολογιών σπουδαστές και εκπαιδευτικοί μπορούν να ανακαλύψουν τις γνώσεις και να λύσουν ποικίλα ζητήματα που αφορούν σε ζητήματα ορολογίας. Το Διαδίκτυο αποτελεί καίριο φορέα αναζήτησης υλικού για τους χρήστες. Οι σπουδαστές μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες σε ηλεκτρονικά λεξικά και να μελετήσουν πολύπλευρα τη γνώση αναφορικά με τα ζητήματα αυτά. Αναφερόμενοι στη διδακτική της ορολογίας θίγουμε και ζητήματα μετάφρασης. Το νέο εκπαιδευτικό πρότυπο που ενισχύει την ανακαλυπτική γνώση δεν έχει ως πρωταρχικό φορέα παροχής γνώσης τον εκπαιδευτικό, αλλά τους σπουδαστές. Έτσι, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι βοηθητικός και οι σπουδαστές καλούνται να ανακαλύψουν από μόνοι τους τη γνώση. Στο πλαίσιο αυτό το Διαδίκτυο μπορεί να δράσει καταλυτικά καθώς με τη σωστή καθοδήγηση αποτελεί γνώμονα αναζήτησης υλικού.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες θεωρίες ο μαθητής πρέπει να πάψει να είναι παθητικός δέκτης

και οι σύγχρονες προσεγγίσεις μάθησης τονίζουν όλο και περισσότερο την ενεργητική και επικοδομητική φύση της διαδικασίας απόκτησης γνώσεων. Έτσι, σκοπός του εκπαιδευτικού είναι να δημιουργεί στην τάξη ένα ενδιαφέρον περιβάλλον μάθησης, όπου οι σπουδαστές θα ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργητικά. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, με πρακτικές δραστηριότητες, πειράματα, με εκπαιδευτικές επισκέψεις και συμμετοχή σε συνεργατικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο των οποίων το σχολείο συνδέεται με την καθημερινότητα [1].

Η εκπαίδευση για τους σπουδαστές των ΙΕΚ ειδικότερα θα πρέπει να συνδέεται με την καθημερινή ζωή και το χώρο εργασίας. Έτσι, οι παγιωμένες διδακτικές πρακτικές πρέπει να αντικατασταθούν από νέες προσεγγίσεις μάθησης, ώστε οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της σχολικής τάξης να συνδέονται με την απαίτηση των σπουδαστών για χρήσιμη γνώση, που συνδέεται με το χώρο εργασίας. Σε μια εποχή όπου οι νέες τεχνολογίες συνεχώς αναπτύσσονται η διδακτική διαδικασία δεν πρέπει να μένει αποκομμένη από τη ζωή και τη συνεχή ανάπτυξη. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τις γνώσεις αυτές και να δίνει στους σπουδαστές έναυσμα μελέτης, βοηθώντας τους να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν, και να χρησιμοποιήσουν κριτικά τις πληροφορίες που τους παρέχονται ελεύθερα από το Διαδίκτυο [2].

1 Θεωρητικές προσεγγίσεις στη διδακτική της ορολογίας

Αν επιχειρήσουμε να προσδιορίσουμε τί είναι η ορολογία θα μπορούσαμε να πούμε ότι πρόκειται για την επιστήμη των εξειδικευμένων όρων. Υπάρχουν τρεις απόψεις σχετικά με αυτό το θέμα. Σύμφωνα με την πρώτη, η ορολογία αποτελεί μια αυτόνομη και αυτάρκη επιστήμη, πρόκειται δηλαδή για ένα γνήσιο υποκείμενο με τις δικές του βάσεις αν και ιστορικά υπάρχει σύνδεση και με τις άλλες επιστήμες. Η δεύτερη άποψη υποστηρίζει ότι η ορολογία δεν θα πρέπει να θεωρείται μια αυτόνομη επιστήμη, αλλά να αποτελεί μέρος άλλων επιστημών όπως η γλωσσολογία, η φιλοσοφία και τα θέματα πεδίου. Τέλος, η τρίτη άποψη υποστηρίζει ότι η ορολογία θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα αυτόνομο αντικείμενο διεπιστημονικής φύσης το οποίο διαμορφώνει το χαρακτήρα του μέσα από την επιλογή άλλων θεμάτων και από τα οποία εξαρτάται η ύπαρξή της [3].

Η τρίτη άποψη θεωρείται ως η επικρατέστερη, καθώς η ορολογία αποτελεί διεπιστημονικό αντικείμενο η σύνθεση του οποίου έχει ρίζες τόσο στη γλωσσολογία, όσο και στη φιλοσοφία και τα θέματα πεδίου και την οντολογία. Συνδέεται αναγκαία με την τεκμηριωμένη επιστήμη από την οποία εξαρτάται, αλλά και την οποία υπηρετεί. Η θεωρητική της βάση είναι απεριόριστη και αποτελεί προσδιορισμένο αντικείμενο μελέτης με θεωρητικές προεκτάσεις

αλλά και συγκεκριμένες εφαρμογές.

Από γλωσσολογικής άποψης, οι όροι θεωρούνται ως ένα σύνολο γλωσσολογικών συμβόλων δημιουργώντας ένα υποσύνολο μέσα στο λεξιλόγιο του ομιλητή. Έτσι, οι όροι ανήκουν στην ικανότητα του ιδανικού ομιλητή – ακροατή. Η ικανότητα αυτή μπορεί να είναι γενική, δηλαδή κοινή σε όλους του ομιλητές και εξειδικευμένη, δηλαδή να σχετίζεται μόνο με συγκεκριμένες ομάδες ομιλητών. Σε αυτό το πλαίσιο, η ορολογία γίνεται αντιληπτή ως μέρος μιας εξειδικευμένης ικανότητας και οι όροι αποτελούν το μέσο της τεχνογνωσίας.

Η φιλοσοφία, από την άλλη πλευρά, αναγνωρίζει την ορολογία ως ένα σύνολο γνωστικών μονάδων που αναπαριστούν την εξειδικευμένη γνώση. Οι μονάδες αυτές έχουν δυο όψεις, όπου στην πρώτη οι μονάδες γνώσης χρησιμοποιούνται από τους ομιλητές για να προσεγγίσουν τον κόσμο ενώ η δεύτερη όψη υποστηρίζει ότι οι μονάδες αυτές αναπαριστούν την οργάνωση του εξειδικευμένου κόσμου. Έτσι, οι όροι είναι το μέσο της ιδεογνωσίας.

Αναφορικά με τα επιστημονικά και τεχνολογικά πεδία, η ορολογία αποτελεί ένα σύνολο μονάδων έκφρασης και επικοινωνίας που επιτρέπουν τη μεταφορά της εξειδικευμένης γνώσης ενώ γίνεται λόγος και για την ικανότητα αλληλομεταβολής των όρων. Έτσι, στα θεματικά πεδία, οι όροι γίνονται αντιληπτοί ως τρόπος μεταφοράς και επικοινωνίας [4].

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραπάνω προσεγγίσεις καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η ορολογία στον πυρήνα της αποτελεί ένα σύνολο μονάδων με πρωταρχικό στόχο και, επομένως, με λειτουργική αξία. Έτσι, λοιπόν και η απόδοση / μετάφραση των όρων από τη γλώσσα πηγή στη γλώσσα στόχο θεωρείται θέμα μείζονος σημασίας καθώς η μετάφραση αποτελεί ένα πολιτισμικό προϊόν. Σε αυτό το πλαίσιο ο ρόλος του κειμένου κρίνεται καταλυτικός καθώς αυτό αποτελεί το μέσο μετάδοσης ενός κωδικοποιημένου μηνύματος από την πηγή το οποίο αποκωδικοποιείται, και αναλόγως της περίπτωσης, από τον παραλήπτη. Επιπλέον, το κείμενο αποτελεί και τον παράγοντα που καθορίζει την επίτευξη ενός προτιθέμενου σκοπού κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες [5].

2 Διδακτική της ορολογίας στα ΙΕΚ και Νέες Τεχνολογίες

Η διδακτική της ορολογίας στα ΙΕΚ συνθέτει ένα νέο πλαίσιο μελέτης, που απαιτεί αναπροσαρμογή των διδακτικών πρακτικών που συνθέτουν την εικόνα του σχολείου. Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, σε συνάρτηση με τις συνεχείς αλλαγές των διδακτικών στόχων συνδιαμορφώνουν μια νέα εικόνα στο σχολικό περιβάλλον.

Στα ΙΕΚ δεν υπάρχουν σχολικά εγχειρίδια, δεδομένου απευθυνόμαστε σε ένα άλλο μαθητικό κοινό, που έχει διαφοροποιημένες ανάγκες ανάλογα με την ειδικότητα που έχει επιλέξει. Έτσι, απαιτείται η καθοδήγηση από τον διδάσκοντα. Ο εκπαιδευτικός πριν μπει στην τάξη

πρέπει να ενημερωθεί βιβλιογραφικά για τα προαπαιτούμενα του μαθήματος και να μελετήσει τις απαιτήσεις του διδακτικού αντικειμένου θέτοντας εκ νέου τους στόχους. Δεν πρέπει να ξεχνά ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να βοηθήσουν στη διεξαγωγή της διδακτικής διαδικασίας, δεν αποτελούν όμως μέσο αντικατάστασης του εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να δημιουργήσει ενεργητικό περιβάλλον μάθησης μέσα από το οποίο οι σπουδαστές θα έχουν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τη γνώση και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες οι οποίες θα τους βοηθήσουν στην πραγματική αγορά εργασίας, αποφεύγοντας τη στείρα γνώση, που στον τύπο αυτό της εκπαιδευτικής πράξης δεν έχει νόημα.

Η συνεργατική μάθηση ενισχύεται ακόμη μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών και ο εκπαιδευτικός μεταβάλλει το ρόλο του. Δηλαδή, από πομπός πληροφοριών μεταβάλλεται σε ενεργό διαμεσολαβητή, που καθοδηγεί και κατευθύνει τα παιδιά στην ανακάλυψη της γνώσης. Ακόμη ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι σε θέση να επιλέξει τα σωστά λογισμικά, να τα αξιολογήσει και να σχεδιάσει ένα μάθημα που να συνδυάζει τη χρήση των νέων τεχνολογιών με τις παραδοσιακές διδακτικές πρακτικές. Ένα από τα βασικά προτερήματα των νέων τεχνολογιών που ευνοούν τη μάθηση είναι η οπτικοποίηση της πληροφορίας. Οι σπουδαστές μπορούν, λόγω της χρήσης των εικόνων να οπτικοποιήσουν και να μάθουν περισσότερες πληροφορίες σε μικρό χρονικό διάστημα. Από την άλλη όμως, δεν πρέπει να απομακρυνθούν από το έντυπο βιβλίο [6].

3 Επιλογή έντυπου και ψηφιακού διδακτικού υλικού

Πριν επιλεγεί το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό ο εκπαιδευτικός οφείλει να διακρίνει το επίπεδο της τάξης. Πρέπει δηλαδή στο πλαίσιο μιας ανοικτής συζήτησης με τους σπουδαστές να κατανοήσει τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες τους από το μάθημα, δίνοντάς του έτσι τη δυνατότητα να θέσει ευκολότερα τους διδακτικούς στόχους. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το διδακτικό αντικείμενο είναι μάθημα ειδικότητας η διδακτική της Αγγλικής γλώσσας θα πρέπει να περιοριστεί κυρίως στη διδασκαλία αντικειμένων που σχετίζονται με την ορολογία του εν λόγω μαθήματος. Η διδακτική της ορολογίας λοιπόν αποτελεί μια πολυσύνθετη διαδικασία γιατί οι σπουδαστές θα πρέπει να κατανοήσουν ταυτοχρόνως τη δομή της Αγγλικής γλώσσας αλλά και να εντρυφήσουν στην ορολογία του αντικειμένου που τους ενδιαφέρει. Οι σπουδαστές πρέπει να μάθουν ορολογία μέσα από το ίδιο το κείμενο, πρέπει δηλαδή να είναι σε θέση τόσο να κατανοήσουν τη χρήση της ορολογίας στο γραπτό λόγο, όσο και να μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου τους όρους στον προφορικό και το γραπτό λόγο.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι η επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού πρέπει να γίνει από το διδάσκοντα σε συνεργασία με τους ίδιους τους σπουδαστές. Αναλυτικότερα, ο εκπαιδευτικός αφού έχει μελετήσει τη δομή του τμήματος κι έχει σχεδιάσει το κοινωνιόγραμμα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και να θέσει τους σπουδαστές στο επίκεντρο της διδακτικής πράξης. Οι σπουδαστές δηλαδή, με την κατάλληλη καθοδήγηση, θα πρέπει να επιλέξουν το υλικό που θα διδαχθούν, ώστε αυτό να τους ενδιαφέρει και να συνδέεται με τα άλλα διδακτικά αντικείμενα.

Ο καθηγητής Αγγλικής γλώσσας κατά τη διαδικασία αυτή οφείλει να έχει απομονώσει μια σχετική βιβλιογραφία και να είναι σε θέση να αναζητήσει με τους σπουδαστές το κατάλληλο διδακτικό υλικό που θα σχετίζεται με τις απαιτήσεις και τους προβληματισμούς τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση για το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας στους σπουδαστές του τμήματος Δομικών Έργων, κατόπιν συνεννόησης μαζί τους, επιλέχθηκε η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας μέσω ενός εγχειριδίου που σχετίζεται με την κατασκευή ηλεκτρικού υποσταθμού και την τεχνική περιγραφή των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή. Όπως γίνεται κατανοητό το κείμενο αυτό περιείχε εξειδικευμένη ορολογία σε ζητήματα κατασκευής, συντήρησης, αξιοποίησης και λειτουργίας μονάδας ηλεκτρικού υποσταθμού. Αναλυτικότερα η ορολογία που συναντάται στο συγκεκριμένο κείμενο σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα άλλα διδακτικά αντικείμενα κι έτσι επιτυγχάνονται οι αρχές της διαθεματικότητας και της διεπιστημονικότητας. Το κείμενο μπορεί να απλοποιηθεί από τον εκάστοτε διδάσκοντα, με σκοπό να παρουσιάζει μικρό βαθμό δυσκολίας για να μπορούν να παρακολουθούν όλοι οι σπουδαστές το μάθημα. Έτσι, η δομή και η σύνταξη απλοποιείται, χωρίς να αλλοιωθούν οι τεχνικοί όροι.

Ακόμη σκόπιμο είναι να επιλέγονται ισότοποι με εκπαιδευτικό ενδιαφέρον στο συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι να έχουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα για το αντικείμενο και να είναι σε θέση να διαβάσουν, αλλά και να ακούσουν ξανά τα ζητήματα ορολογίας, χρησιμοποιούμενα από άλλους επιστήμονες στην πράξη. Αυτό βοηθά ουσιαστικά στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς οι σπουδαστές αντιλαμβάνονται ότι η Αγγλική γλώσσα δεν αποτελεί ένα αντικείμενο αποκομμένο από το χώρο εργασίας, αλλά είναι οδηγός στην αναζήτηση καινοτομιών και την περαιτέρω ειδίκευσή τους στο πεδίο μελέτης. Με τον τρόπο αυτό οι εκπαιδευόμενοι κατανοούν τη σημασία του μαθήματος και συμμετέχουν ενεργά στη διεξαγωγή του, καθώς αποτελεί για αυτούς μια εισαγωγή στη διαδικασία της ανακάλυψης της γνώσης και της Δια Βίου Εκπαίδευσης στο αντικείμενο εργασίας.

4 Σχεδιασμός και υλοποίηση της διδασκαλίας της ορολογίας

Βασικό μέλημα στο σχεδιασμό της διδασκαλίας είναι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των σπουδαστών και η ανάκληση προηγούμενων γνώσεων και εμπειρίας. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να θυμηθεί ο μαθητής τις γνώσεις που έχει λάβει για το αντικείμενο από τα άλλα προσφερόμενα μαθήματα και να προσπαθήσει να τις συνδυάσει με τη νέα γνώση. Ο εκπαιδευτικός πρέπει επίσης να ενημερώσει για τους στόχους του μαθήματος και να το εντάξει στο γενικότερο πλαίσιο διδακτικής μεθοδολογίας. Η παρουσίαση του νέου περιεχομένου γίνεται με μια εισαγωγή στο πλαίσιο της νέας πληροφορίας. Στην προκειμένη περίπτωση, που αναφερόμαστε σε ζητήματα ορολογίας ο εκπαιδευτικός πρέπει να εξομαλύνει τα δύσκολα σημεία και να παρουσιάσει με ενδιαφέροντα τρόπο τις νέες πληροφορίες.

Έτσι, στο συγκεκριμένο μάθημα πρέπει να εξηγήσει το λεξιλόγιο, αλλά αυτό να γίνει με τρόπο μαθητοκεντρικό και όχι με την στείρα διαδικασία της αποστήθισης. Μπορεί για παράδειγμα, να βάλει τους σπουδαστές να αναζητήσουν τις λέξεις και τους όρους στα λεξικά, εργαζόμενοι σε ομάδες και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα επίσης να χρησιμοποιήσει προβολική παρουσίαση (power point) και εκπαιδευτικές ταινίες για να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους και να ξεκινήσει να τους εντάσσει στα ζητήματα ορολογίας. Η εμβάθυνση σε αυτά γίνεται σε ένα δεύτερο επίπεδο, όπου διατυπώνονται οι βασικές έννοιες και οι σπουδαστές μιλούν στην ορολογία και μαθαίνουν να τη χρησιμοποιούν στο πλαίσιο της εργασίας τους. Στη συνέχεια ακολουθεί η γενίκευση και η συστηματοποίηση της νέας γνώσης, όπου η γνώση συνδέεται με την εμπειρία και οι σπουδαστές κατανοούν τη χρησιμότητά της και τον τρόπο που μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν. Τέλος, ακολουθεί η εφαρμογή της στην πράξη και είναι αναγκαίο να δοθούν φύλλα εργασίας, με σκοπό τη συστηματοποίηση και τη μεθόδευση του υλικού.

Όπως προαναφέρθηκε, η γλωσσολογική ανάλυση δεν ενδείκνυται για τη διδασκαλία στα ΙΕΚ. Η ορολογία πρέπει να εκληφθεί από τους σπουδαστές ως αναγκαίο επικοινωνιακό μέσο για την επίτευξη των επαγγελματικών τους στόχων. Έτσι, προτείνεται η κατηγοριοποίηση των όρων ανάλογα με το διδακτικό αντικείμενο, η συστηματική μελέτη τους και η μετέπειτα χρήση τους για την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

Αναλυτικότερα, ο εκπαιδευτικός στη διδακτική της ορολογίας μπορεί να χρησιμοποιήσει ερωτήσεις για να επικοινωνήσει με τους σπουδαστές στο πεδίο της αναζήτησης και χρησιμότητας των όρων. Ο εκπαιδευτικός κατά τη διαδικασία αυτή πρέπει να ρωτά τους σπουδαστές και να τους ωθεί να χρησιμοποιήσουν τους όρους που έμαθαν, εντάσσοντάς

τους στο λεξιλόγιο του επαγγέλματός τους.

5 Ενδεικτικός προγραμματισμός της διδασκαλίας με σχέδιο μαθήματος στα Αγγλικά: Διδακτική της ορολογίας για το τμήμα Τεχνικού Δομικών Έργων

5.1 Εισαγωγή

Πριν την έναρξη του μαθήματος ο εκπαιδευτικός οφείλει να αναζητήσει, εκτός από το απαιτούμενο επιστημονικό υλικό που θα ισχυροποιήσει το γνωστικό του υπόβαθρο, οπτικοακουστικό υλικό μέσω διαδικτύου, με σκοπό οι σπουδαστές να έρθουν σε αμεσότερη επαφή με τον κόσμο του συγγραφέα, στα βιώματα και τη ζωή του. Το υλικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί για την ανατροφοδότηση του μαθήματος και θα δώσει κίνητρα για συζήτηση και περαιτέρω μελέτη του κειμένου σε σχέση με την σημερινή κοινωνική πραγματικότητα. Αναλυτικότερα, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αναζητήσει κείμενο που βασίζεται στις ανάγκες των σπουδαστών αλλά και τις απαιτήσεις του μαθήματος. Δεδομένου ότι στα ΙΕΚ, όπως προαναφέρθηκε, δεν υπάρχουν σχολικά εγχειρίδια, ο εκπαιδευτικός μετά από συζήτηση με τους σπουδαστές αναζητεί το κατάλληλο υλικό που θα ελκύσει την προσοχή των σπουδαστών και θα τους κάνει να κατανοήσουν σε βάθος το διδακτικό αντικείμενο, κινητοποιώντας ταυτόχρονα το ενδιαφέρον τους για περαιτέρω αναζήτηση και προβληματισμό.

5.1.1 Επιλογή υλικού προς διδασκαλία

Μετά την απαιτούμενη συζήτηση με τους σπουδαστές καταλήξαμε στην επιλογή μιας διδακτικής ενότητας που σχετίζεται με τη θεωρία και την πρακτική εφαρμογή των κλάδων των κατασκευών. Αναλυτικότερα, οι σπουδαστές επιθυμούσαν να εντάξουν το μάθημα των Αγγλικών στο πλαίσιο του χώρου εργασίας, όπου συνδυάζεται η ορολογία και η ξένη γλώσσα. Αναλυτικότερα, οι σπουδαστές θέλησαν να διδαχθούν όλα τα στάδια της κατασκευής ενός κτιρίου. Αυτό συνδέεται και με τα άλλα αντικείμενα του προγράμματος σπουδών της εν λόγω ειδικότητας, άρα αποτελεί για αυτούς ένα γνώριμο πεδίο μελέτης. Θέλησαν, μέσω του μαθήματος, να αναζητήσουν νέες τεχνικές, που εφαρμόζονται εκτός Ελλάδας, αλλά και να γνωρίσουν τους όρους που σχετίζονται με τη δουλειά τους. Θεωρούμε ότι η ορολογία είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της εργασιακής πράξης, καθώς το πεδίο των κατασκευών, καλούνται συχνά να έρθουν σε επαφή με αλλόγλωσσους συναδέλφους ή να αναζητήσουν πληροφορίες που σχετίζονται με την εργασία τους στην Αγγλική γλώσσα.

5.1.2 Μέσα και υλικά

- ✓ Προσωπικές σημειώσεις που βασίζονται σε απλουστευμένα βιβλιογραφικά κείμενα
- ✓ Ηλεκτρονικός υπολογιστής
- ✓ Παράλληλα κείμενα εργασίας
- ✓ Φύλλα εργασίας

5.1.3 Στόχοι

- ✓ Οι σπουδαστές να κατανοήσουν το περιεχόμενο και το νόημα του κειμένου
- ✓ Να γίνει σαφές το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται
- ✓ Να κατανοήσουν την ορολογία και να μάθουν να τη χρησιμοποιούν για επικοινωνιακούς σκοπούς
- ✓ Να μάθουν να εντοπίζουν τα ορολογικά στοιχεία
- ✓ Να μάθουν να εντοπίζουν στο Διαδίκτυο σχετικές πηγές αναζήτησης υλικού
- ✓ Να μάθουν την αναζήτηση και μετάφραση ορολογίας στο Διαδίκτυο
- ✓ Να εντοπίζουν κείμενα συναφή με το αντικείμενό τους

5.2 Σχεδιασμός της διδασκαλίας

5.2.1 Προσέλευση της προσοχής των σπουδαστών ενημέρωση και πληροφόρηση για το στόχο του μαθήματος

Για να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των σπουδαστών θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας με τα άλλα μαθήματα του προγράμματος σπουδών. Αναλυτικότερα, θα εντάξουμε το μάθημα σε ένα συνδυαστικό κανονιστικό πλαίσιο, όπου οι γνώσεις θα αλληλοδιαπλέκονται και θα αλληλοσυνδέονται για την εξαγωγή του επιθυμητού αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει η Αγγλική γλώσσα να αποτελεί αναγκαία προοπτική για τους σπουδαστές, που πιθανόν να επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να εξειδικευτούν περαιτέρω στο διδακτικό αντικείμενο.

Για να επιτύχει ο εκπαιδευτικός τους παραπάνω στόχους θα πρέπει να χρησιμοποιήσει νέες διδακτικές τεχνικές, ώστε να τους κάνει να αγαπήσουν την ξένη γλώσσα και να τη θεωρήσουν αναγκαία για την επίτευξη των επαγγελματικών τους στόχων. Η σύνδεση με τη ζωή και την κοινωνία αποτελεί αναμφίβολα ένα συμπληρωματικό στόχο που πρέπει να έχει κάθε εκπαιδευτικός.

5.2.2 Ανάγνωση του κειμένου και γενικές ερωτήσεις

Η πρώτη ανάγνωση του κειμένου πρέπει να γίνει από τον εκπαιδευτικό, ο οποίος πρέπει να υιοθετήσει το κατάλληλο αναγνωστικό ύφος, ώστε οι σπουδαστές να κατανοήσουν πληρέστερα το περιεχόμενό του. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην εκφορά του Αγγλικού λόγου, καθώς αποτελούν οδηγό για την κατανόηση του κειμένου. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να προσέξει να μην είναι «υπερβολικός» στην ανάγνωση, αλλά ούτε υποτονικός.

Ο εκπαιδευτικός συνεχίζει με γενικές ερωτήσεις πάνω στο κείμενο και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα σημεία όπου υπάρχει ορολογία. Μπορεί να χρησιμοποιήσει ερωτήσεις του τύπου:

- ✓ Ποιο το θέμα του κειμένου;
- ✓ Τι σας έκανε εντύπωση;
- ✓ Ποιες λέξεις σας παραπέμπουν σε ορολογία;

- ✓ Πώς σας φάνηκε η γλώσσα;
- ✓ Τι έχετε να σχολιάσετε για το συγκεκριμένο μέρος της κατασκευής;
- ✓ Τι εναλλακτικό τίτλο θα δίνετε στο κείμενο;

Στις ερωτήσεις αυτές οι σπουδαστές πρέπει να απαντήσουν με συντομία. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχουν σωστές και λανθασμένες απαντήσεις καθώς πρόκειται για προσωπικές εκτιμήσεις των σπουδαστών και έχουν το δικαίωμα να εκφραστούν ελεύθερα. Σε ερωτήσεις τέτοιου τύπου οι σπουδαστές με μαθησιακές δυσκολίες μπορούν να απαντήσουν με ευκολία, καθώς δεν απαιτούν ιδιαίτερη συγκέντρωση και ενδείκνυνται για ανάλυση και γνωριμία με το κείμενο και τη γλώσσα .

Μετά τις γενικές ερωτήσεις πρέπει να ακολουθήσει η γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου. Προτείνουμε το χωρισμό της τάξης σε ομάδες και τη χρήση λεξικού της Αγγλικής γλώσσας και διαδικτυακών βοηθημάτων, ώστε όλοι οι σπουδαστές να συμμετέχουν στην διαδικασία και να αποφευχθούν φαινόμενα αποκλεισμού μαθητικών ομάδων.

5.2.3 Προσφορά νέας γνώσης

Το στάδιο αυτό έχει σκοπό ο σπουδαστής να οικειοποιηθεί τη νέα γνώση, να την κατανοήσει και να είναι σε θέση, τελειώνοντας το μάθημα να την ανακαλέσει, να την συνδέσει με προηγούμενη γνώση και να την επεκτείνει στο πλαίσιο της διαθεματικότητας και της διεπιστημονικότητας.

Με βάση τη στοχοθεσία του μαθήματος ο εκπαιδευτικός θα ξεκινήσει με ερωτήσεις που αφορούν το περιεχόμενο του κειμένου, το χωρισμό του σε ενότητες και την εύρεση πλαγιότιτλων. Αυτές οι δραστηριότητες προσφέρονται για σπουδαστές με μαθησιακές δυσκολίες καθώς διασπάται το κείμενο σε ενότητες, εξάγονται πλαγιότιτλοι και οι σπουδαστές αυτοί μπορούν ανά πάσα στιγμή να εντοπίσουν στοιχεία του κειμένου και να προσανατολιστούν στις ερωτήσεις του εκπαιδευτικού. Ακόμη αποκτούν τη γενική εικόνα του κειμένου και είναι ευκολότερο να ανταποκριθούν, τόσο στις ερωτήσεις γενικού περιεχομένου όσο και στις ερωτήσεις εμβάθυνσης.

Στη συνέχεια ακολουθούν ενδεικτικές ερωτήσεις περιεχομένου, ερωτήσεις εμβάθυνσης και ερωτήσεις γενικής θεώρησης. Μετά την προσφορά της νέας γνώσης κρίνεται αναγκαίο να πραγματοποιηθεί μια γενική σύνοψη αυτών που έχουν ειπωθεί με έμφαση στα βασικότερα σημεία, ώστε ο σπουδαστής να αποκομίσει μια σφαιρική εικόνα του κειμένου και να ακούσει ξανά καίρια σημεία διδασκαλίας που πιθανόν να είχε χάσει. Στο σημείο αυτό πραγματοποιούνται ερωτήσεις γενικού ενδιαφέροντος οι οποίες αποτελούν «κλειδί» στην κατανόηση του κειμένου.

5.2.4 Ανατροφοδότηση

Στην διαδικασία της ανατροφοδότησης ο εκπαιδευτικός βάζει στους σπουδαστές να αναζητήσουν στο Διαδίκτυο σχετικά συμπληρωματικά κείμενα, οπτικό ή ακουστικό υλικό, που ενισχύει τη διδασκαλία και καλλιεργεί στους σπουδαστές την κριτική σκέψη. Έτσι δίνεται στους σπουδαστές έναυσμα για γόνιμη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων. Ακόμη εδώ ο εκπαιδευτικός μπορεί να συνδέσει το κείμενο με την πραγματικότητα σήμερα και να δώσει έναυσμα στους σπουδαστές για περαιτέρω μελέτη και αναζήτηση.

5.3 Αξιολόγηση

Για την αξιολόγηση προτείνονται φύλλα εργασίας, όπου οι σπουδαστές θα εργάζονται σε ομάδες και θα τους παρέχεται η δυνατότητα με την κατάλληλη επιστημονική καθοδήγηση του διδάσκοντα, να εντάξουν τις γνώσεις του σε ένα καινοτόμο κανονιστικό μοντέλο όπου η διαθεματικότητα και η διεπιστημονικότητα θα κατέχουν καίριο ρόλο.

Εάν υποθέσουμε ότι το τμήμα αποτελείται από έντεκα σπουδαστές, ο εκπαιδευτικός με βάση το κοινωνιόγραμμα της τάξης θα καταναείμει με ορθό τρόπο τις ομάδες, ώστε να διασφαλιστεί η συνεργασία και η αρμονία σε αυτές. Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, τα οποία δεν θα πρέπει να μείνουν αποστασιοποιημένα από την διαδικασία αξιολόγησης, αλλά ο εκπαιδευτικός να τους δώσει κίνητρα εργασίας και να τα ενθαρρύνει να συμμετέχουν στην διαδικασία ανακάλυψης της γνώσης.

Στις εργασίες αυτές μπορεί να αξιοποιηθεί η σχολική βιβλιοθήκη, η δημοτική βιβλιοθήκη, το διαδίκτυο και ο τύπος. Στόχος των εργασιών αυτών είναι ο σπουδαστής να μην αντιλαμβάνεται μονόπλευρα την Αγγλική γλώσσα, ως ένα ακόμη αντικείμενο του προγράμματος σπουδών αλλά να την εξετάζει σφαιρικά σε σχέση με την καθημερινότητα και τις επαγγελματικές ανάγκες του.

6 Πιθανά προβλήματα

Το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας και ορολογίας χρειάζεται τεταμένη την προσοχή των σπουδαστών, ώστε να κατανοήσουν τόσο την ορολογία του κειμένου όσο και τα δομικά, γλωσσικά και υφολογικά στοιχεία. Συχνά η αντιμετώπιση του μαθήματος από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και από τους ίδιους τους σπουδαστές δεν επιτρέπει την ολοκλήρωση των διδακτικών στόχων με αποτέλεσμα οι σπουδαστές να μην καταλαβαίνουν την ευρύτητα του αντικειμένου της Αγγλικής γλώσσας, αλλά να εκλαμβάνουν τα κείμενα ως διδακτικές μονάδες αποκομμένες μεταξύ τους, χωρίς συνοχή. Το πρόβλημα του χρόνου εξακολουθεί να αποτελεί καίριο θέμα της διδακτικής πράξης, καθώς συχνά ο χρόνος δεν επαρκεί για την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας. Για τους παραπάνω λόγους εντείνουν το ενδιαφέρον

του εκπαιδευτικού στο σχεδιασμό της διδασκαλίας, ώστε το εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο του προγράμματος σπουδών να γίνεται ευρύτερα κατανοητό και να εντάσσεται στην καθημερινή ζωή φθάνοντας έτσι στο σημείο να γίνεται βίωμα από τον σπουδαστή.

Για το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας πρόκληση αποτελεί το θέμα της ορολογίας. Οι σπουδαστές τελειώνοντας την εκπαίδευση αυτή πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν στην Αγγλική γλώσσα τις βασικές έννοιες της ειδικότητάς τους. Αυτό είναι εξαιρετικά επίπονο, λόγω του χαμηλού γλωσσικού επιπέδου των παιδιών και της δυσκολίας στην προσέγγιση. Αξιοσημείωτο είναι ότι στα ΙΕΚ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί γλωσσολογική προσέγγιση, με κατάτμηση των όρων σε πρόθημα, ρίζα και επίθημα και η μετέπειτα σύνθεση και μετάφρασή τους, καθώς οι σπουδαστές δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν τη γλωσσική δομή, ώστε να κατατμήσουν, να κατηγοριοποιήσουν και να επανασυνδέσουν τον όρο, τεχνική που χρησιμοποιείται κατά βάση στις θετικές επιστήμες.

Το ζήτημα της προετοιμασίας αποτελεί ένα καίριο ζήτημα, καθώς ο εκπαιδευτικός, όσο έμπειρος και αν είναι, χρειάζεται να σχεδιάσει και να προετοιμάσει εκ νέου τη διδασκαλία του, βασιζόμενος στις εκπαιδευτικές ανάγκες των σπουδαστών του. Στο ζήτημα της προετοιμασίας εμπίπτουν ζητήματα μακροπρόθεσμου και βραχυπρόθεσμου σχεδιασμού. Αναλυτικότερα, πρέπει να ετοιμάσει τις μαθησιακές ενότητες και να θέσει τους στόχους για το σύνολο της διδακτικής περιόδου. Αναλυτικότερα, για τα ΙΕΚ ο μακροπρόθεσμος προγραμματισμός αναφέρεται στους στόχους που πρέπει να καλύψει ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, αλλά και τις απαιτήσεις που θα έχει από τους σπουδαστές του. Σε επίπεδο βραχυπρόθεσμου προσδιορισμού ο εκπαιδευτικός μπορεί να θέσει τους εβδομαδιαίους στόχους, βάσει των ωρών διδασκαλίας του κάθε μαθήματος. Οι διδακτικοί στόχοι, λόγω της ιδιαιτερότητας του κοινού πρέπει να είναι σαφείς και να υπάρχει περίοδος εμπέδωσης και ανακεφαλαίωσης. Η γνώση δεν πρέπει να είναι για τους σπουδαστές μια στείρα διαδικασία και δεν πρέπει να αποτελεί για αυτούς μόνο μια εγκυκλοπαιδική πληροφορία που θα μείνει αναξιοποίητη. Ιδιαίτερα στο μάθημα της ξένης γλώσσας η γνώση πρέπει να είναι ζωντανή και να αποτελεί μια πραγματική δεξιότητα των σπουδαστών για να αντιμετωπίσουν το δύσκολο χώρο της εργασίας.

Ο εκπαιδευτικός ξεκινώντας το σχεδιασμό της διδασκαλίας πρέπει να έρθει σε επαφή με τη σχολική και ακαδημαϊκή βιβλιογραφία. Αναλυτικότερα, για τα ΙΕΚ πρέπει να μελετήσει τα συναφή με τα διδακτικά αντικείμενα που θα διδάξει στην Αγγλική γλώσσα, ώστε να ενημερωθεί για τις προοπτικές και τις απαιτήσεις των σπουδαστών του. Ο καθηγητής Αγγλικής γλώσσας, ως απόφοιτος θεωρητικών σπουδών, δεν διαθέτει τις κατάλληλες τεχνικές γνώσεις στο πεδίο που καλείται να ανταπεξέλθει διδακτικά. Έτσι, η μύηση και η

εξοικείωσή του πρέπει να αποτελούν βασικό στόχο πριν εισέλθει στη διαδικασία του σχεδιασμού της διδασκαλίας. Στα εξειδικευμένα αυτά αντικείμενα η ορολογία είναι εκτεταμένη και συνάμα αναγκαία στους σπουδαστές. Οι ίδιοι δεν επιζητούν ένα στείο μάθημα γενικών γνώσεων στην Αγγλική γλώσσα, αλλά επιθυμούν τη μύησή τους στις πραγματικές ανάγκες του επαγγελματικού στίβου, όπου η ορολογία κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Ο εκπαιδευτικός έτσι, εκτός από το κατάλληλο υλικό, που καλείται να κατασκευάσει μόνος του, πρέπει να αναζητήσει κι άλλα βοηθήματα για τους σπουδαστές, όπως διαδικτυακές πηγές ενημέρωσης, λεξικά, ειδικά εγχειρίδια με αντίστοιχη βιβλιογραφία και γενικότερα να υιοθετήσει και να οδηγήσει τους σπουδαστές του στην ανακάλυψη της γνώσης.

7 Βιβλιογραφία

- [1] Βοσνιάδου Σ., *Παιδιά, Σχολεία & Υπολογιστές*, Gutenberg, 2006.
- [2] Nikolidakis S. & Anastasopoulou F., *Vocational Schools: Simultaneous Teaching of Language Subjects through the Computer, Automatics and Informatics*, University of Sofia, 2011.
- [3] Somers H., *Terminology, LSP and Translation*, J. Benjamins B.V. Publishing Co, 1996.
- [4] Somers H., *Terminology, LSP and Translation*, J. Benjamins B.V. Publishing Co, 1996.
- [5] Snell-Hornby M. & Pöcchacker F. & Kaindl K., *Translation Studies: an interdiscipline*, J. Benjamins B.V. Publishing, 1994.
- [6] Βοσνιάδου Σ., *Παιδιά, Σχολεία & Υπολογιστές*, Gutenberg, 2006.

Νικολιδάκης Συμεών

Φιλολόγος - Ειδικός επιστημονικός συνεργάτης διδακτικής
στο Ανοικτό Ίδρυμα Εκπαίδευσης
Ηλ-ταχ.: simosnikoli@yahoo.gr

Τσάνταλη Καλλιόπη

Καθηγήτρια Αγγλικών - Ερευνήτρια σε εκπαιδευτικά θέματα
Ηλ-ταχ.: calliopetsantali@yahoo.gr